

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ГЛУХИХ ДІТЕЙ**

ГЕОГРАФІЯ

6-7 класи

Укладач: **Таранченко Оксана Миколаївна**, головний науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук

Київ – 2015

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програми з географії для 6-7 класів шкіл для глухих дітей укладено з адаптаціями на основі програми для загальноосвітніх навчальних закладів, відповідно до положень Державного стандарту базової (основної) середньої освіти, згідно з яким шкільна географічна освіта є складовою освітньої галузі «Природознавство». **Структура і зміст навчальної програми** з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних зв'язків, гуманізації,

гуманітаризації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості. У програмі дотримано наскрізних змістових ліній, визначених в Державному стандарті базової середньої освіти.

Окремі елементи географічних знань учні отримують в 1-4 класах в курсі «Я і Україна» та пропедевтичному курсі «Природознавство» для 5-го класу, коли у школярів формуються уявлення про Всесвіт, Землю як планету Сонячної системи, про геосфери та складові середовища життя людини.

Метою вивчення географії в основній школі є формування у школярів географічної картини світу; світоглядного розуміння природи Землі, середовища, у якому існує людина; просторового уявлення про земну поверхню; розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подіях, що відбуваються у державі та світі. В процесі опанування учнями навчального предмета передбачається формування ключових і предметних компетентностей; формування цілісної природничо-наукової картини світу; виховання позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи; застосування здобутих знань в повсякденному житті для збереження навколишнього середовища та соціально-відповідальної поведінки в ній, адаптації до умов проживання на певній території.

Досягнення зазначеної мети географічної освіти в основній школі передбачає розв'язання таких головних завдань:

- засвоєння знань про основні географічні поняття, закономірності розвитку, взаємозв'язки у природі, населення і господарства різних територій, формування материків, океанів та їх частин у відповідності з природними та соціально-економічними чинниками; природу, населення і господарство України; економічну і соціальну географію світу; природокористування та навколишнє середовище;
- оволодіння уміньми використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні технології для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів на цій основі однієї з ключових компетенцій – інформаційної; застосовувати географічні знання для пояснення та оцінки географічних процесів і явищ;
- розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, розв'язання проблемних завдань, самостійного набуття нових знань з географії;
- формування здатності і готовності до використання географічних знань та вмінь у повсякденному житті для адекватної соціально-відповідальної поведінки в навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; розв'язання конкретних практичних завдань;
- виховання екологічної культури, любові до свого народу, місцевості проживання, патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів та країн світу.

Географія 6-го класу (Загальна географія) є першим систематичним курсом нового шкільного предмета.

У процесі вивчення загальної географії в учнів формуються уявлення про Землю як природний комплекс, про особливості земних оболонок та їх взаємозв'язки; відомості про географічні подорожі та дослідження Землі, особливості зображення земної кулі на глобусі й карті, про кількість і розміщення населення земної кулі, людські раси, положення України та окремих держав на політичній карті світу. Так, 6-му класі розпочинається формування загальної географічної культури школяра та поступове опанування картографічної мови, географічних уявлень та понять, набувають відповідних умінь та навичок роботи з різними джерелами географічної інформації.

Навчально-пізнавальний процес необхідно спрямовувати на формування в учнів загальнонавчальних умінь і навичок та ключових компетенцій, розвиток пізнавального інтересу учнів до об'єктів і процесів навколишнього світу. Зважаючи на це, навчально-методичні завдання, що постають перед вчителем, – навчити школярів встановлювати зв'язки в системі географічних знань, формувати на цій

основі навчально-пізнавальну, інформаційну, картографічну та комунікативну компетенції; залучати учнів до практичної діяльності, спонукати застосовувати у повсякденному житті набуті географічні знання і вміння.

У 6-му класі пропонується низка практичних робіт, 4 з яких оцінюються обов'язково. До окремих тем запропоновані дослідження, які можна виконувати у вигляді презентацій, творів (есе), розробки міні-проектів тощо.

Географія 7-го класу (Географія материків і океанів) є логічним продовженням курсу загальної географії й значною мірою спирається на саме на цей матеріал.

Головна метою цього курсу – формування географічних знань про природу материків та океанів, їх цілісність і диференціацію, про населення та його життєдіяльність в різних природних умовах; розширення знань про географічну оболонку та її компоненти; закладення необхідної основи для розуміння учнями ролі географічної оболонки у житті людей і впливу суспільства на природні умови.

Серед завдань вивчення курсу географії у 7-му класі – формувати в учнів: навчально-пізнавальну, інформаційну, картографічну, комунікативну, загальнокультурну компетенції. Зокрема: знання про географічну диференціацію природи Землі на загальнопланетарному та регіональному рівнях; географічні уявлення про природні комплекси материків та океанів, їх просторову неоднорідність; первинні поняття про політичну карту, населення та види його господарської діяльності, глобальні виклики людства; картографічну грамотність, практичні уміння щодо пошуку, систематизації та презентації різноманітної географічної інформації.

В курсі передбачено виконання низки практичних робіт, 4 з яких є обов'язковими. Переважна більшість з них виконується на основі використання різноманітних тематичних карт атласу та контурних карт, що передбачає вміння учнів працювати з різними за змістом картами і є одним з найважливіших показників якості їх підготовки. Програмою передбачені також різноманітні дослідження, виконання творчих проектів тощо.

Розвитково-корекційні завдання курсу полягають у формуванні розумових здібностей глухих учнів, мовленнєвих умінь і навичок (ЖМ, словесної мови), їх емоційної сфери, саморегуляції та самовираження відповідно до індивідуальних можливостей кожного школяра. У загальноосвітніх закладах для дітей з порушеннями слуху жестова і словесна мови використовуються як рівноправні засоби навчання та спілкування і застосовуються тією мірою, що є необхідною для ефективного здійснення навчально-виховного процесу. У школах для глухих дітей навчання здійснюється з певним домінуванням жестової мови, але при цьому не слід ігнорувати навчання словесної мови. В основу програми покладено максимальне використання учнями слухо-зорового сприймання мовлення поряд з розвитком у них вимови наближеної до правильної, що сприятиме їхній успішній соціалізації. Забезпечення єдності жестової та словесної мов, з урахуванням психофізичного стану та індивідуальних можливостей глухих учнів, створює умови, необхідні для засвоєння відповідних знань, умінь і навичок.

Кількість навчальних годин визначається у відповідності до діючих Типових навчальних планів.

6 клас
ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
ВСТУП. Географія як наука про Землю, її природу, населення та його господарську діяльність, про взаємодію природи і людства. Значення географічних знань. Основні джерела географічної інформації та їх роль в розширенні географічних знань. Географічні дослідження. Особливості організації географічних спостережень.	Учень Називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): об'єкти вивчення географії, основні джерела географічних знань; має уявлення про: способи збирання географічної інформації (спостереження, аналіз і порівняння географічних карт, історичних документів, статистичних даних, об'єктів та явищ); значення географії для життєдіяльності людини; різні джерела, що містять географічну інформацію; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя) значення проведення природничих спостережень.	Уточнення природничих уявлень у процесі навчальної діяльності; актуалізація словника понять, набутого при вивченні курсу природознавства. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування та відтворення вивченого. Формування навичок використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.

РОЗДІЛ І. Розвиток географічних знань про Землю. Тема 1. Уявлення про Землю в давнину. Уявлення про Землю єгиптян, вавилонян, індійців, греків, римлян, слов'ян. Зображення Землі на картах різних часів. Тема 2. Відкриття нових земель та навколосвітні подорожі. Подорожі вікінгів. Подорожі Марко Поло. Пошуки морського шляху в Індію. Відкриття Америки. Перша навколосвітня подорож Ф. Магеллана. Відкриття Австралії і Антарктиди. Навколосвітні експедиції, їх географічне значення (Дж.Кук, І.Крузенштерн і Ю.Лисянський). Тема 3. Сучасні дослідження. Дослідження Землі у XX на початку XXI ст. Сучасні туристичні подорожі як спосіб пізнання Землі. Дослідження: Робота з різними джерелами інформації для підготовки повідомлень про географічні відкриття.	Учень Називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): учасників подорожей, географічних відкриттів, експедицій різних епох (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); розпізнає: карти маршрутів мандрівників та дослідників; має уявлення про: наслідки подорожей та експедицій у різні епохи; роль туризму для пізнання Землі в наш час; добирає: інформацію про дослідження Землі з різних джерел; складає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): короткі повідомлення про власні подорожі, які ілюструє малюнками, фотографіями, міні-презентаціями.	Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між подіями і явищами. Формування вміння порівнювати, розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних подій і явищ. Розширення досвіду сприйняття фактів об'єктивної дійсності. Поповнення словникового запасу відповідно до теми. Розвиток вміння будувати логічні запитання з теми. Формування самостійності під час виконання практичних робіт. Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.
--	--	---

РОЗДІЛ 2. Земля на плані та карті. Тема 1. Орієнтування на місцевості. Способи орієнтування на місцевості. Визначення напрямків на місцевості. Компас. Поняття про азимут. Тема 2. Способи зображення Землі. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, картах, планах, аерознімках, космічних знімках. Масштаб та його види. Тема 3. План, його основні ознаки. Умовні знаки плану. Визначення напрямків на плані. Складання плану за допомогою умовних топографічних знаків. Тема 4. Географічні карти. Карті, їх елементи. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням. Практичне значення карт. Географічні атласи. Тема 5. Географічні координати. Градусна сітка на глобусі та географічній карті. Поняття про географічні координати – широту та довготу. Правила відліку географічної широти і довготи. Географічні координати свого населеного пункту. Практична робота: Розв'язування задач з використанням різних видів масштабу. Визначення масштабів планів та карт. Визначення географічних координат за географічною картою.	Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): лінії градусної сітки (паралелі, меридіани, екватор, нульовий меридіан), об'єкти місцевості за планом і картою; елементи плану і карти; масштаб карти, напрямки, умовні знаки (<i>співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем</i>); має уявлення про: азимут; різні способи орієнтування на місцевості; відмінності у масштабі, способах зображення географічних об'єктів на карті і плані; значення плану місцевості і карти для себе і своєї родини; користується: умовними знаками плану, карти, різними видами масштабу; читає: друковані та електронні карти, плани; вимірює: відстані на плані за допомогою масштабу; визначає: масштаб плану і карт, географічні координати окремих об'єктів, населених пунктів, свого населеного пункту; складає: елементарний план за допомогою умовних знаків; розв'язує: задачі з різними видами масштабів; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): зображення місцевості на глобусі, карті, плані, малюнку.	Збагачення словникового запасу новою термінологією (на матеріалі теми). Розвиток уявлень про абстрактні поняття. Активізація навичок спостереження, аналізу та порівняння. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям при роботі з картографічним матеріалом. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми; вмінь використовувати набуті навички в різних змінних умовах. Розвиток вміння зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.
--	---	--

РОЗДІЛ 3. Оболонки Землі. Тема 1. Літосфера. Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Літосферні плити, наслідки їх переміщення. Рухи земної кори. Землетруси. Вулкани і гейзери. Сейсмічні пояси Землі. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори. Вивітрювання, робота вітру, наземних і підземних вод, льодовиків. Абсолютна і відносна висота місцевості, способи їх визначення за картами і планами. Основні форми рельєфу суходолу – гори і рівнини. Різноманітність та утворення рівнин на суходолі. Найбільші рівнини світу. Різноманітність та утворення гір на суходолі. Найвищі і найдовші гори світу. Рельєф дна океану. Серединно-океанічні хребти – найвищі і найдовші гори Світового океану. Унікальні форми рельєфу, їх охорона. Практична робота: Позначення на контурній карті рівнин, гір, вулканів суходолу та серединно-океанічних хребтів. Дослідження: Визначення за картами висоти місцевості.	Учень Називає (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): внутрішні шари Землі, склад материкової та океанічної земної кори, суттєві ознаки понять “літосфера”, “земна кора”, “літосферна плита”, “рельєф”, “гори”, “рівнини”, (<i>співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем</i>); має уявлення про: вплив внутрішніх і зовнішніх процесів на формування материків, океанів та їх рельєфу; причини і наслідки руху літосферних плит, роботи води, вітру; необхідність охорони форм рельєфу; значення рельєфу в житті та господарській діяльності людини; вплив людини на рельєф; форми рельєфу своєї місцевості. показує на карті: сейсмічні пояси, найбільші вулкани, різні форми рельєфу; географічне положення гір і рівнин (<i>в межах теми вивчення</i>); позначає на контурній карті: сейсмічні пояси, вулкани, гори, хребти в океані, рівнини, плоскогір'я (основні); порівнює (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): рівнини і гори за висотою, походженням, розміщенням на суходолі та в океанах.	Розвиток прагнення пізнавати природу Землі. Розвиток навичок усвідомлювати та розкривати причиново-наслідкові зв'язки в природі обумовлені впливом певних чинників. Розширення словникового запасу термінологією за темою. Розвиток навичок побудови логічних запитань за темою. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Формування вміння за допомогою вчителя та самостійно стежити за власною вимовою. Розвиток мовлення та слухового сприймання: сприймання на слух за допомогою звукопідсилюючої апаратури.
--	--	---

Тема 2. Атмосфера. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Добовий і річний хід температури повітря. Теплові пояси Землі. Практичне значення вимірювання температури повітря. Атмосферний тиск: причини і наслідки його зміни в тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Вітер: причини виникнення, напрям, сила, швидкість, їх визначення за допомогою сучасних приладів та на око (візуально). Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря, зміни вологості повітря залежно від температури. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Опади, що випадають з хмар та з повітря, їх види, способи вимірювання. Погода, її елементи, мінливість. Характерна погода за сезонами у своїй місцевості. Практичне значення прогнозів погоди. Клімат. Основні кліматичні показники. Карта кліматичних поясів. Зміни клімату. Вплив людини на атмосферу і клімат. Практична робота: Складання графіка зміни температури повітря, діаграм хмарності та опадів. Дослідження: Аналіз погоди в різних місцях світу за одну добу з використанням різних джерел інформації.	Учень Називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): суттєві ознаки понять “погода”, “клімат”, “хмари”, “хмарність”, “опади”, “синоптична карта” (співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): прогнозів погоди, основних типів клімату; порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): погоду своєї місцевості у різні пори року; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): причини і наслідки зміни погоди і клімату; має уявлення про: теплові пояси Землі; світові центри спостереження за погодою, характерні ознаки погоди у своїй місцевості, вплив чистого повітря на здоров’я людини; наслідки впливу господарської діяльності людини на атмосферу і клімат Землі; спостерігає і фіксує: зміни погоди (температура повітря, атмосферний тиск, вітру, вологість повітря, хмарність, опади); визначає: середні температури, тиск атмосфери, швидкість вітру; розподіл температури повітря, атмосферного тиску протягом доби, сезону, року; будує: графіки зміни температури, діаграми розподілу опадів за певний період; користується: вимірювальними приладами (термометр, барометр); добирає: джерела інформації для ознайомлення з атмосферними процесами.	Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми. Розвиток аналізуючого спостереження; пізнавальної активності у вивченні природних явищ; вміння досліджувати об’єкти природи; усвідомлення причинно-наслідкових зв’язків у природі. Розвиток вміння правильної побудови речень у невеликих описах; вміння будувати логічні висловлювання з теми; навичок побудови діалогу з вчителем та учнями; Формування правильної вимови нових слів. Розвиток слухового сприймання; автоматизація читання з губ.
---	--	--

Тема 3. Гідросфера. Загальна кількість води на Землі, її розподіл між частинами гідросфери. Світовий океан: океани, моря, затоки, протоки. Визначення глибин океанів і морів. Властивості вод Світового океану. Острови в океані. Рухи води в Океані. Життя в водах Світового океану. Океан та людина. Води суходолу. Річка: річкова система, басейн річки, річкова долина. Найдовші, найбільші річки світу. Пороги і водоспади. Озера, їх різноманітність. Найбільші і найглибші озера Землі. Болота, особливості їх утворення. Штучні водойми: ставки, водосховища, канали. Льодовики. Особливості утворення. Багаторічна мерзлота. Утворення і поширення багаторічної мерзлоти. Підземні води, умови їх утворення. Термальні та мінеральні води. Значення вод суходолу для природи і людини. Охорона вод Світового океану і суходолу. Практична робота: Позначення на контурній карті морів, проток, заток, островів; річок, озер, водоспадів. Дослідження: Дослідити найближчу місцеву водойму та описати її за типовим планом.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): суттєві ознаки понять “океан”, “море”, “затока”, “протока”, “острів”, “океанічна течія”, “річка”, “озеро”, “болото”, “льодовик”, “багаторічна мерзлота”, “підземні води” (співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): морів, заток, проток, островів, річок, озер; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): причини і наслідки рухів води у Світовому океані; особливості живлення і режиму вод суходолу; порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): різні водні об’єкти (в межах теми вивчення) має уявлення про: особливості розподілу води між Світовим океаном і водами суходолу; географічне положення водних об’єктів, глибини океанів і морів за шкалою глибин; залежність напряму і характеру течії річок від рельєфу, видів живлення та режиму річок від клімату; роль води для життєдіяльності людини, вплив людини на різні частини гідросфери; способи очищення води в домашніх умовах і вплив якості води на здоров’я людини; розрізняє: способи зображення вод суходолу на плані місцевості та на карті; озера за походженням улоговин, стоком, материкові та гірські льодовики, штучні водойми; знаходить і позначає на контурній карті: моря, протоки, затоки, острови, півострови, річки, озера (в межах вивченого за темою).	Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам’ятовування і відтворення вивченого. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування на протязі уроку. Формування навичок використовувати додаткові джерела інформації.
---	---	---

Тема 4. Біосфера та ґрунти. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Властивості ґрунтів. Ґрунтовий покрив, карта ґрунтів. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): суттєві ознаки понять “біосфера”, “ґрунти”, “ґрунтовий покрив”, “рослинність”, “тваринний світ”; переважаючи види рослин і тварин своєї місцевості (співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем); порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): види рослин і тварин, що поширені в різних широтах; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості поширення ґрунтів і живих організмів на земній кулі за допомогою карт; вплив людини на компоненти біосфери; має уявлення про: значення ґрунтів, рослинності і тваринного світу для життєдіяльності людини; сфери використання ґрунтів, рослинності і тваринного світу у своєї місцевості.	Актуалізація словника понять, набутого при вивченні курсу природознавства, збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам’ятовування і відтворення вивченого. Розвиток навичок аналізуючого спостереження, навичок використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.
--	---	---

Тема 5. Природні комплекси. Природні комплекси (ландшафти) як наслідок взаємозв'язків компонентів природи. Географічна оболонка – найбільший природний комплекс Землі, її межі, властивості. Природні зони Землі. Особливості природних зон екваторіальних, тропічних, помірних та полярних широт. Практична робота (на місцевості): Ознайомлення з одним з природних комплексів (ландшафтів) своєї місцевості, виявлення взаємозв'язків між його компонентами.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): суттєві ознаки понять “природний комплекс”, “географічна оболонка”, “природна зона”; компоненти природного комплексу (співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): природних комплексів та комплексів, змінених людиною у своїй місцевості; порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості основних природних зон Землі; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): на конкретних прикладах наслідки взаємодії літосфери, атмосфери, гідросфери, біосфери; має уявлення про: вплив людини на природні комплекси у своїй місцевості; значення знань про природні комплекси для життєдіяльності людини.	Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми. Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між явищами; вміння порівнювати, класифікувати за властивостями, розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних явищ. Розвиток вміння будувати логічні повідомлення за темою. Автоматизація зчитування з губ мовлення вчителя та учнів класу. Розвиток самоконтролю за власною вимовою.
---	---	--

РОЗДІЛ IV. Планета людей. Тема 1. Кількість і розміщення населення Землі. Кількість населення Землі. Розселення населення на Землі. Найбільш заселені території земної кулі. Людські раси. Найчисельніші народи світу. Тема 2. Держави світу. Найбільші за площею та чисельністю населення держави світу та держави-сусіди України на політичній карті світу. Тема 3. Вплив людини на природу. Зміни складових географічної оболонки людством. Зміни природних комплексів Землі. Забруднення довкілля та його охорона. Практична робота: Позначення на контурній карті кордонів найбільших держав та їх столиць. Дослідження: Розробка міні-проекту з утилізації побутових відходів.	Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): чисельність населення Землі, населення України, свого населеного пункту; людські раси; розпізнає: способи зображення держав і столиць на політичній карті світу; визначає: за картою найбільші держави і держави-сусіди України та їх столиці; позначає: на контурній карті кордони держав, підписує їх назви та столиці (<i>в межах теми вивчення</i>); характеризує (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): види господарської діяльності та їх наслідки у своєму населеному пункті; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, по можливості словесно</i>) (<i>за допомогою навідних запитань вчителя</i>): людські раси за зовнішніми ознаками; густоту населення в різних регіонах земної кулі (<i>співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем</i>); має уявлення про: вплив людини на природу, рівень забруднення навколишнього середовища в результаті здійснення різних видів господарської діяльності; заходи щодо усунення негативних наслідків господарської діяльності у своєму населеному пункті.	Збагачення словникового запасу на матеріалі тем, що вивчаються. Формування умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація уявлень про природні об'єкти. Формування навичок розкривати причиново-наслідкові зв'язки у природі (причини і наслідки забруднення навколишнього середовища) тощо. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Формування практичної діяльності з охорони природи. Виховання свідомого бажання берегти природу своєї місцевості.
--	---	--

7 клас
Географія материків і океанів

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Вступ. Материки та океани як об'єкти вивчення географії. Джерела вивчення і дослідження материків та океанів. Карти материків та океанів, їх класифікація за охопленням території, змістом і призначенням. Дослідження: Аналіз карт атласу, їх групування за різними ознаками та визначення особливостей роботи з ними.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою наведених запитань вчителя): об'єкти вивчення географії материків та океанів, різні види карт (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою наведених запитань вчителя): різних джерел інформації про материки та океани; визначає: карти атласу за різними ознаками; карти за охопленням території, змістом і призначенням; має уявлення про: значення для людини географічних знань про материки та океани.	Уточнення природничих уявлень у процесі навчальної діяльності. Актуалізація вивченої в попередніх курсах термінології та збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; удосконалення навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.

Розділ 1. Загальні закономірності Землі. Тема 1. Форма і рухи Землі. Форма Землі та її географічні наслідки. Розміри планети, їх вплив на величину географічної оболонки та просторові масштаби процесів, що відбуваються в ній. Рухи Землі, їх наслідки: добовий і річний ритми в географічній оболонці, час. Тема 2. Материки та океани – великі природні комплекси географічної оболонки. Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів. Походження материків та океанічних западин. Материки і частини світу.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форму та площу Землі, материки, частини світу, океани; дні рівнодення та сонцестояння (співвідносить відповідні поняття словесно, ЖМ, дактилем); показує на карті: материки, частини світу і океани (в межах теми вивчення); порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): співвідношення суходолу та океану в різних півкулях планети; площі материків та океанів; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): утворення океанічних западин і материків унаслідок переміщення літосферних плит; має уявлення про: добові та річні ритми як наслідки осьового та орбітального руху Землі; пояси освітлення значення.	Поповнення словникового запасу відповідно до теми. Розвиток вміння аналізувати, порівнювати взаємозалежності між явищами; розширення досвіду сприйняття фактів об'єктивної дійсності. Розвиток вміння будувати логічні запитання з теми; короткі повідомлення з використанням нової термінології. Формування самостійності під час виконання практичних робіт; розвиток зорово-просторових навичок. Закріплення вміння зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.
---	--	--

Розділ II. Материк. Тема 1. Особливості природи материків. Геологічна історія формування рельєфу материків. Платформи і пояси складчастості. Кліматотвірні чинники. Розподіл сонячної енергії. Повітряні маси. Циркуляція атмосфери. Вплив рельєфу на клімат. Кліматичні пояси і типи клімату Землі. Ландшафти материків, закономірності їх поширення на рівнинах та в горах: широтна зональність і вертикальна поясність.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): геологічні ери та епохи складчастості; основні і перехідні кліматичні пояси, природні зони (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): платформ і відповідних рівнин, поясів складчастості і відповідних гір, різних за властивостями повітряних мас і типів клімату (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); показує на карті: найдавніші платформи, пояси складчастості, кліматичні пояси, природні зони (в межах теми вивчення); має уявлення про: закономірності формування рівнин і гір на материках; переміщення повітряних мас на різних широтах; широтну зональність і вертикальну поясність; циркуляцію атмосфери в екваторіальних, тропічних, помірних та полярних широтах; визначає: за тектонічними картами платформи і пояси складчастості, за кліматичними картами – кліматичні пояси; за картами географічних поясів і природних зон – зони і типи вертикальної поясності.	Збагачення словникового запасу новою термінологією (на матеріалі теми). Розширення уявлень про абстрактні поняття. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Активізація та розвиток пізнавальної діяльності; навичок спостереження, аналізу та порівняння. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючої апаратури індивідуального користування; автоматизація зчитування з губ.
---	--	--

Тема 2. Африка. Географічне положення. Дослідження та освоєння материка. Геологічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Використання водних ресурсів. Особливості ґрунтово-рослинного покриву. Природні зони, закономірності їх розміщення. Стихійні явища природи. Екологічні проблеми. Об'єкти природної і культурної спадщини на материку. Населення. Держави. Зв'язки України з державами африканського континенту. Практичні роботи: Визначення географічних координат крайніх точок та протяжності материка з півночі на південь та із заходу на схід. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів материка. Дослідження: Визначення типів клімату за кліматичними діаграмами.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): дослідників материка; характерні риси географічного положення Африки, форми рельєфу; кліматичні пояси; води суходолу; типові природні ландшафти материка; переважаючі типи ґрунтів; найвідоміші національні парки Африки (<i>співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем</i>); позначає і показує на карті: миси; моря; затоки; протоки; острови; півострови; гори; вулкани; нагір'я; плоскогір'я; річки; озера; водоспади; пустелі; напівпустеля; держави та їх столиці (<i>відповідно до теми вивчення</i>); порівнює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): клімат різних кліматичних поясів; природні зони – вологих екваторіальних лісів, саван і рідколісь, пустель і напівпустель; має уявлення про: зв'язки між геологічною будовою, рельєфом і корисними копалинами материка; особливості клімату і розміщення кліматичних поясів на материку; розміщення корисних копалин, річок та озер на материку; основні екологічні проблеми материка (ерозія і засолення ґрунтів, вирубка лісів); наслідки екологічних, соціальних та економічних проблем у державах континенту; визначає: географічні координати; тип клімату за кліматичною картою та кліматодіаграмою.	Поповнення словникового запасу новою термінологією; розвиток навички побудови логічних запитань за темою та коротких повідомлень з використанням нової термінології. Розвиток пізнавальної активності; навичок усвідомлювати та аналізувати причиново-наслідкові зв'язки в природі, обумовлені впливом певних чинників. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток мовлення та слухового сприймання. Розвиток звички самостійно стежити за власною вимовою. Автоматизація навички зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.
---	--	--

Тема 4. Австралія та Океанія. Географічне положення Австралії. Дослідження та освоєння материка. Геологічна будова, рельєф, корисні копалини. Клімат. Води суходолу. Рослинний і тваринний світ. Природні зони. Зміни людиною природи материка. Об'єкти, занесені до Списку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО. Населення, його склад та розміщення. Австралія – країна-материк. Природні особливості і заселення Океанії. Нова Зеландія. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів материка. Дослідження: Нанесення на контурну карту ендемічних та реліктових видів тварин та рослин материка.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення материка; дослідників материка; острови Океанії (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу, типів клімату, внутрішніх вод, представників рослинності і тваринного світу Австралії та Океанії, видів господарської діяльності в Австралії та на островах Океанії (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); позначає і показує на карті: миси; моря; затоки; острови; півострів; плоскогір'я; низовини; гори; річки; озера; пустелі; держави та їх столиці (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості географічного положення Австралії та островів Океанії; головні риси населення та його господарської діяльності; має уявлення про: вплив рельєфу і клімату на формування вод суходолу, причини унікальності органічного світу; особливості заселення Австралії та островів Океанії; наслідки впливу людини на унікальну природу материка та островів Океанії; визначає: географічні координати і протяжність материка; форми рельєфу за фізичною картою, кліматичні показники за тематичними картами, тип клімату за кліматодіаграмами.	Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми Розвиток пізнавальної активності; усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків природних явищ. Розвиток вміння правильної будови речень в невеликих описах; логічно вибудовувати описи за заданою темою; навичок побудови діалогу з вчителем та учнями класу. Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняття під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.
---	--	--

Тема 3. Південна Америка. Географічне положення. Дослідження та освоєння материка. Геологічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Висотна поясність Анд. Зміни природи материка людиною. Сучасні екологічні проблеми. Об'єкти природної і культурної спадщини. Населення. Держави Південної Америки. Практичні роботи: Позначення на контурній карті географічних об'єктів материка. Дослідження: Об'єкти Південної Америки, занесені до Списку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення материка; дослідників материка; найголовніші риси природи материка (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу, кліматичних поясів, внутрішніх вод, ґрунтів, рослинності та тваринного світу Південної Америки, країн континенту (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); позначає і показує на карті: миси; моря; затоки; протоки; острови; низовини; плоскогір'я; гори; вулкани; річки; водоспади; озера; пустелі; держави та їх столиці (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості географічного положення, типи клімату, найбільші річкові системи, природні зони Південної Америки; риси населення та його господарської діяльності в різних країнах; визначає: географічні координати; форми рельєфу за фізичною картою, кліматичні показники за тематичними картами, типи клімату за кліматодіаграмою; висотні пояси Анд за схемою, географічне положення країн за політичною картою; має уявлення про: особливості природних умов Південної Америки та Африки; закономірності поширення основних форм рельєфу, взаємозв'язки між геологічною будовою території і корисними копалинами, особливості розподілу температури та опадів на материку, прояв широтної зональності та висотної поясності в Андах; наслідки втручання людини в природні комплекси материка.	Формування навичок аналізувати та визначати причинно-наслідкові зв'язки у природі. Конкретизація та розширення уявлень про природні об'єкти. Збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчається. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняття під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток вміння правильної будови речень; логічно вибудовувати описові повідомлення; навичок самостійних презентацій. Удосконалення умінь і навичок сприймати звернене мовлення, контролювати власну вимову.
--	--	--

Тема 5: Антарктида. Географічне положення. Міжнародний статус материка. Особливості водних мас Південного океану. Геологічна будова, рельєф, клімат, рослинний і тваринний світ Антарктиди. Природні багатства, їх використання. Екологічні проблеми материка. Сучасні наукові дослідження материка. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Антарктида й Антарктика. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів материка. Дослідження: Досягнення географічної науки у вивченні південної полярної області Землі.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення материка; першовідкривачів материка; характерні риси природи Антарктиди, Антарктики; країни, що беруть участь в дослідженнях материка (<i>співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем</i>); позначає і показує на карті: моря; півострови; гори; вулкани (<i>в межах теми вивчення</i>); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості клімату, органічного світу Антарктиди та Південного океану; вплив льодовикового покриву на природу материка; має уявлення про: причини утворення суцільного покривного зледеніння; сучасний стан природи та природних багатств материка, роль географії в дослідженні Антарктики; вплив Антарктиди на природні особливості планети; добирає: інформацію про сучасні дослідження в Антарктиді.	Розширення словникового запасу термінологією за темою. Розвиток навичок аналізу причиново-наслідкових зв'язків в природі, що обумовлені впливом певних чинників. Формування самостійності під час виконання практичних робіт. Розвиток навичок добирати і використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток сприймання і розуміння записів; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток прагнення пізнавати природу Землі.
--	---	--

Тема 6. Північна Америка. Географічне положення. Історія відкриття та освоєння. Геологічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Висотна поясність. Зміни природи материка людиною. Сучасні екологічні проблеми. Об'єкти, занесені до Списку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів материка. Складання порівняльної характеристики різних типів клімату в межах кліматичного поясу. Дослідження: Розробка міні-проекту "Сучасна подорож природними об'єктами Північної Америки".	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення материка; характерні риси природи Північної Америки; дослідників материка (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу, кліматичних поясів, внутрішніх вод, типів ґрунтів, рослинності і тваринного світу Північної Америки; впливу господарської діяльності людей на природу; позначає і показує на карті: миси; затоки; острови; півострови; рівнини; гори; річки; водоспади; озера; держави та їх столиці (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості географічного положення; основні риси рельєфу материка, типи клімату Північної Америки; води суходолу, природні зони, населення країн материка та його господарську діяльність; має уявлення про: залежність природи материка від особливостей його географічного положення та рельєфу, особливості освоєння материка людиною; вплив господарської діяльності людини на природні комплекси материка. розробляє: маршрут подорожі найцікавішими природними об'єктами Північної Америки.	Актуалізація знань та словникового запасу, набутого при вивченні природознавчих курсів. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток вміння будувати логічні запитання та змістовні відповіді з теми вивчення. Формування самостійності під час виконання практичних і творчих робіт. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючої апаратури індивідуального користування; автоматизація зчитування з губ.
---	---	--

Тема 7. Євразія. Географічне положення. Поділ Євразії на дві частини світу. Дослідження та освоєння материка. Рельєф, його формування. Корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси та типи клімату (континентальні, сезонно-вологі й вологі). Води суходолу. Природні зони. Висотна поясність. Зміни природи материка людиною. Об'єкти, занесені до Списку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави Європи та Азії. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів материка. Дослідження: Визначення типів клімату помірного кліматичного поясу за допомогою кліматодіаграм.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості географічного положення материка; відомих дослідників і землепрохідців; характерні риси природи і населення Євразії (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу, типів клімату, річок та озер, типів ґрунтів, рослинності і тваринного світу, країн (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); позначає і показує на карті: миси; моря; затоки; протоки; острови; півострови; гори; рівнини; низовини; плоскогір'я; нагір'я; вулкани; пустелі; річки; озера; держави та їх столиці (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості географічного положення Євразії; основні риси рельєфу, розміщення корисних копалин; чинники формування клімату, кліматичні пояси і типи клімату: континентальні, сезонно-вологі та вологі; типи річок за їх живленням і режимом; розміщення природних зон Євразії; населення материка; має уявлення про: відмінності клімату і природних комплексів у межах помірного поясу Євразії; причини різноманітності природи Євразії, особливості освоєння материка людиною; наслідки сучасного впливу господарської діяльності людини на природу материка; визначає: розміри материка, за тематичними картами – риси клімату, рослинності і тваринного світу, напрямки господарської діяльності в країнах Європи та Азії.	Поповнення словникового запасу новою термінологією; розвиток навички побудови логічних висловлювань та запитань за темою, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності; навички усвідомлювати та аналізувати причиново-наслідкові зв'язки в природі, обумовлені впливом певних чинників. Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток мовлення та слухового сприймання; звички самостійно стежити за власною вимовою. Автоматизація навички зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.
--	--	--

Розділ II. Океани. Тема 1. Особливості природи Світового океану. Рельєф дна Світового океану. Серединно-океанічні хребти, глибоководні жолоби, підводні рівнини. Водні маси (поверхневі та підводні), їх властивості, географічне поширення. Течії у Світовому океані, їх виникнення та переміщення. Карта океанічних течій. Закономірності поширення життя у Світовому океані. Океан і людина. Роль Світового океану у життєдіяльності людини.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси рельєфу дна Світового океану, властивості водних мас, особливості переміщення океанічних течій, закономірності поширення живих організмів; наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу, течій, видів рослин і тварин, видів людської діяльності в океані; показує на карті: п'ять основних замкнутих кілець поверхневих течій; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): утворення серединно-океанічних хребтів та глибоководних жолобів, властивості водних мас, закономірності переміщень течій; має уявлення про: властивості водних мас різних частин Світового океану; роль Світового океану в житті людини; основні джерела й шляхи забруднення океанічних вод; наслідки впливу діяльності людей на екологічний стан Світового океану.	Актуалізація термінології, збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Удосконалення навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Удосконалення навичок пошуку і використання додаткових джерел інформації. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.

Тема 2. Тихий океан. Географічне положення океану. Історія відкриття та освоєння. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Вплив Тихого океану на природу сусідніх материків і життєдіяльність людей. Практична робота: Позначення на контурній карті течій Тихого океану.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення і природи Тихого океану, природні багатства, відомі географічні об'єкти – моря, затоки, протоки, острови, форми рельєфу (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу дна, течій, видів рослин і тварин; позначає і показує на карті: течії (в межах теми вивчення); пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): властивості водних мас та переміщень морських течій; особливості рельєфу дна та характерні риси клімату Тихого океану; своєрідність органічного світу (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); має уявлення про: основні джерела й шляхи забруднення океанічних вод; властивості водних мас різних частин Тихого океану; вплив Тихого океану на життя і діяльність людей на прибережних територіях.	Актуалізація знань та словникового запасу, набутого при вивченні природознавчих курсів. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого; вміння будувати логічні запитання з теми. Формування самостійності під час виконання практичних та пошуку додаткової інформації з різних інформаційних джерел, навичок її аналізувати та узагальнювати. Розвиток слухового сприймання; Автоматизація контролю за власною вимовою.
---	---	--

Тема 3. Атлантичний океан. Географічне положення океану. Історія відкриття та освоєння. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси, їх використання. Охорона природи океану. Вплив Атлантичного океану на природні особливості сусідніх материків і життєдіяльність населення. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів Атлантичного океану.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси географічного положення і природи Атлантичного океану, відомі географічні об'єкти (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу дна, течій; представників органічного світу (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); позначає і показує на карті: підводні хребти; течії (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): типи клімату, різноманітність органічного світу; природні багатства та проблеми забруднення океану (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості формування серединно-океанічних хребтів; властивості водних мас; вплив Атлантичного океану на природу материків і життєдіяльність людей; має уявлення про: переміщення океанічних течій у північних і південних частинах океану; види діяльності в морях Атлантичного океану, що омивають територію України.	Поповнення словникового запасу новою термінологією; розвиток навички побудови логічних висловлювань та запитань за темою, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності; навички усвідомлювати та аналізувати причиново-наслідкові зв'язки в природі обумовлені впливом певних чинників. Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток мовлення та слухового сприймання; звички самостійно стежити за власною вимовою.
--	---	---

Тема 4. Індійський океан. Географічне положення океану. Історія відкриття та освоєння. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Види господарської діяльності в океані. Охорона природи океану. Вплив Індійського океану на природні особливості сусідніх материків і життєдіяльність населення. Практична робота Позначення на контурній карті географічних об'єктів Індійського океану.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): характерні риси природи океану; наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу дна океану, течій, представників органічного світу (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); показує на карті: відомі географічні об'єкти; підводні хребти; течії (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): особливості формування рельєфу дна та клімату Індійського океану, властивості водних мас, руху океанічних течій; своєрідність органічного світу; має уявлення про: особливості географічного положення, природи Індійського океану порівняно з Тихим та Атлантичним океанами; відмінності в циркуляції водних мас в північній та південній частинах океану; вплив океану на сусідні материки і людської діяльності на природу океану.	Розширення словникового запасу відповідно до теми вивчення. Розвиток навичок аналізу причиново-наслідкових зв'язків в природі, що обумовлені впливом певних чинників. Розвиток самостійності під час виконання практичних робіт; навичок добирати і використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток сприймання і розуміння записів; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого.
---	--	--

Тема 5. Північний Льодовитий океан. Географічне положення Північного Льодовитого океану у високих широтах. Історія географічних досліджень океану. Рельєф дна. Клімат і води. Льодові умови океану. Органічний світ і природні ресурси. Вплив Північного Льодовитого океану на природні особливості сусідніх материків і життєдіяльність населення. Практична робота: Позначення на контурній карті географічних об'єктів Північного Льодовитого океану.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя) природні особливості океану; наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): форм рельєфу дна, представників органічного світу (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); показує на карті: вже відомі географічні об'єкти, а також підводні хребти; течії (в межах теми вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): своєрідність географічного положення, особливості природи, поширення органічного світу; має уявлення про: природні умови в західних і східних частинах океану; вплив географічного положення океану на клімат, властивості водних мас та їх переміщення; природні ресурси океану, можливості їх використання та наявні екологічні проблеми та освоєння океану.	Поповнення словникового запасу новою термінологією; розвиток навички побудови логічних висловлювань, коротких описів за темою, що вивчається. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Удосконалення навичок пошуку і використання додаткових джерел інформації. Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток мовлення та слухового сприймання; звички самостійно стежити за власною вимовою. Автоматизація навички зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.
--	---	---

Розділ III. Природа материків та океанів і людина. Тема 1. Природні ресурси материків та океанів. Класифікація природних ресурсів. Сфери використання природних ресурсів на материках і в океанах. Наслідки природокористування: порушення природної рівноваги, створення антропогенних ландшафтів. Тема 2. Екологічні проблеми материків та океанів. Забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Міжнародне співробітництва у вирішенні екологічних проблем. Міжнародні організації з охорони природи.	Учень називає (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): види природних ресурсів; основні типи природоохоронних територій, міжнародні організації з охорони природи; наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): раціонального і нераціонального природокористування; змін природних комплексів під впливом людини; типів антропогенних ландшафтів, основних видів забруднення довкілля; (співвідносить відповідні назви словесно, ЖМ, дактилем); показує на карті: відомі з розділу «Материки» природоохоронні території, райони екологічного лиха (в межах тем вивчення); характеризує (ЖМ, дактилем, по можливості словесно) (за допомогою навідних запитань вчителя): різні види забруднення природи; екологічні проблеми материків і океанів та можливі шляхи їх вирішення; має уявлення про: забруднення навколишнього середовища в різних регіонах Землі; причини порушення природної рівноваги; роль міжнародного співробітництва у вирішенні проблем взаємодії природи і суспільства.	Актуалізація словника термінів, набутого при вивченні курсу; розширення природничих уявлень. Розширення досвіду сприйняття фактів з об'єктивної дійсності. Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між подіями і явищами, порівнювати та розкривати причиново-наслідкові зв'язки; вміння будувати логічні висловлювання з теми. Розвиток вмінь використовувати набуті навички в різних змінних умовах. Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.
---	--	---